

Lucian Blaga: Paradis în destrămare

Poemul a fost publicat în revista Gândirea din aprilie 1926 și apoi integrat în volumul "Laudă somnului" apărut în anul 1929. "Somnul în poetica blagiană este mijlocul fecund de a surprinde esențele lumii, o poartă de integrare în spațiul increat, înțeles ca univers închis"(Marin Mincu).

Paradis în destrămare are la bază motivul biblic: "Și izgonind pe Adam, l-a așezat în preajma raiului celui, din Eden și a pus heruvimi și sabie de flacăra vâlvâitoare să păzească drumul spre pomul vieții".

Metaforic, poetul sugerează destrămarea mitului despre paradis, pentru că pierderea credinței în mitul eternității vieții poate transforma pământul "dintr-un sanctuar într-o groapă, plină de stârvuri; golit de poveștile (miturile) care-l însuflețesc și care nu va mai fi decât un trup trist. "

Tărâmul mitic care părușe a fi lumea, își pierde atributele sacre, instalându-se sub semnul declinului. Exaltarea care-l cuprinsese pe poet în fața "corolei de minuni a lumii" lasă loc viziunilor apocaliptice și lamentațiilor în marginea unui univers căzut pradă degradării. Lumea este acum "o poveste degradată".

Din această perspectivă trebuie privit însuși titlul poeziei, căci nu despre o descompunere a ordinii cerești e vorba aici. Paradisul în destrămare este însăși lumea care și-a pierdut sacralitatea.

Textul se compune din câteva secvențe, în aparență disparate, dar care, în realitate, contribuie la construirea unui tot unitar. Unitatea este dată mai întâi de felul cum este structurată fiecare dintre ele. În toate distingem două feluri de valori. De o parte, se grupează elementele care intră în sfera de sugestie a paradisiacului: "portarul înaripat", "serafimi", "arhangheli", "porumbelul sfântului duh", "îngeri", "apa vie"; de cealaltă parte, determinările lor chemate să sugereze destrămarea paradisiacului, intrarea într-un domeniu golit de dimensiunea mitică inițială: "cotorul de spadă fără de flăcări", "părul nins", "îngerii goi zgribulind", "greutatea aripelor", care au devenit stânenitoare reminiscențe ale sacrului într-un spațiu supus marii treceri.

În acest poem motivul fundamental este cel legat mai mult de a fi decât de a ști, poetul exprimând aspirația sa la existența absolută, și nu la cunoașterea absolută pentru că "apele din fântână refuză gălețile" serafimilor care aleargă pe pajști și pe ogor însetați după adevăr.

Într-o împletire inseparabilă peisajul terestru unit cu cel cosmic dă o senzație de ireal de neîmplinire: "Portarul înaripat mai ține întins/ un cotor de spadă fără de flăcări/ Nu se luptă cu nimeni,/ dar se simte învins ". Obosit de atâta căutare, poetul, identificat cu portarul înaripat care și-a pierdut sentimentul apartenenței la cosmic, se simte ajuns la limita marii treceri, deci a apusului vieții lui. În aceeași stare de oboseală și de sfârșeală se află și arhangheli (propovăduitorii doctrinelor) care "arând fără îndemn/ cu pluguri de lemn,/ ... se plâng/ de greutatea aripelor." Misiunea lor devine din ce în ce mai grea în momentul în care "omul" părăsește credințele mitice. Lor li se alătură porumbelul sfântului duh care "cu pliscul stinge cele din urmă lumini", deci ultimele speranțe ale credinței într-o viață paradisiacă, și în noaptea deplin instalată "îngerii goi/ zgribulind se culcă în fân". În această atmosferă sumbră se simte apropierea morții, care capătă dimensiuni apocaliptice pentru că "păianjeni mulți au umplut apa vie,/ și..odată vor putezi îngerii sub glie ". În această stare de necredință, de tăgadă a vieții dincolo de moarte, de inconștientă "țărâna va seca poveștile (adică miturile) iar trupul va deveni trist și arid".

Sintagma "vai mie, vai ție" sugerează generalizarea ideii poemului în legătura cu destrămarea mitului despre paradis, dar și a tristeții pentru necredința omului într-un ideal.